

61988J0018

Cauza C-18/88**Régie des télégraphes et des téléphones împotriva GB-Inno-BM SA**

„Libera circulație a mărfurilor – Concurență – Omologarea aparatelor telefonice”

Tipul și obiectul: cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 30 și 86 din tratat, introdusă în fața CJCE, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de vicepreședintele Tribunal de commerce din Bruxelles (Regatul Belgiei)

Situația de fapt

În Belgia, Societatea GB-Inno-BM (denumită în continuare „GB”) comercializa în magazinele proprii aparate telefonice neomologate, destinate utilizării ca al doilea aparat de racordat la o instalație existentă, la prețuri vizibil inferioare prețurilor aparatelor de acest tip propuse de Régie des télégraphes et des téléphones (denumită în continuare „RTT”).

RTT a introdus o acțiune în instanță împotriva GB, solicitând ca, pe cale judecătorească, să i se interzică GB să comercializeze aceste aparate telefonice, de origine cel mai adesea din Extremul Orient, fără să informeze consumatorii, printr-o publicitate adecvată sau orice alt mijloc eficace, că aparatele nu erau omologate. Potrivit RTT, prin vânzarea aparatelor respective fără informarea consumatorilor cu privire la lipsa omologării, GB îi încurajează pe consumatori să conecteze ei înșiși sau prin intermediul altcuiva aparatul neomologat la rețea, ceea ce poate să dăuneze funcționării aparatului.

În apărarea sa, GB a susținut că unele dispoziții din Ordinul ministrului din 20 septembrie 1978 privind condițiile de racordare¹, care stabilesc procedura de omologare, sunt ilegale, întrucât, a i se impune unui comerciant să precizeze că aparatele vândute nu sunt omologate, coroborat cu interdicția de a comercializa asemenea aparate în lipsa informării respective, constituie un abuz.

GB a introdus o cerere reconvențională pentru constatarea încălcării articolului 86 din tratat de către RTT, motivând că, prin introducerea acțiunii în justiție, RTT urmărește să împiedice concurența din partea distribuitorilor de aparate neomologate pentru a favoriza vânzarea propriilor aparate sau a aparatelor pe care le-a omologat și, în consecință, RTT a abuzat de situația de monopol în care se află.

Potrivit legislației belgiene², sunt interzise actele contrare practicilor loiale în domeniul comercial, iar instanțele pot dispune încetarea acestora. În plus, RTT deține, în mod legal, monopolul privind înființarea și exploatarea, pentru utilizarea de către public, a liniilor și a birourilor telegrafice și telefonice.

Astfel, în absența unei autorizații scrise din partea RTT, abonatul nu are voie să racordeze niciun cablu, aparat sau obiect oarecare la instalația a cărei utilizare i-a fost acordată, nici să desfacă sau să demonteze aparatele sau să modifice amplasarea ori destinația aparatului ori a cablurilor. De asemenea, aparatul conectat la circuite pus la dispoziția publicului în regim de abonament trebuie să fie furnizat sau omologat de RTT, acesta având competența de a stabili modul de aranjare a circuitelor abonaților și specificațiile tehnice.

¹ *Moniteur belge* din 29 septembrie 1978, p. 11166.

² Legea privind practicile comerciale din 14 iulie 1971, Ordinul ministrului din 20 septembrie 1978 privind condițiile de racordare, Legea belgiană din 13 octombrie 1930 de coordonare a diverselor dispoziții legislative privind telegrafia și telefonia, Ordinul ministrului din 20 septembrie 1978.

Aparatele vândute de RTT nu trebuie să facă obiectul unei proceduri specifice de omologare, întrucât specificațiile tehnice care trebuie respectate sunt precizate în caietele de sarcini pe care le impune furnizorilor acesteia. Pentru aparatele telefonice, RTT poate să își impună dreptul de a furniza aparate lăsat la inițiativa sectorului privat și scoaterea din funcțiune a instalațiilor aflate în uz.

În aceste condiții, vicepreședintele Tribunal de commerce din Bruxelles a suspendat judecarea cauzei și a adresat Curții trei întrebări preliminare privind interpretarea articolelor 30 și 86 din tratat pentru a aprecia compatibilitatea acestor dispoziții cu un regim național care acorda unui organism public însărcinat, sub autoritatea ierarhică a ministrului, cu înființarea și exploatarea rețelei publice de telefonie și care se ocupa cu comerțul de aparate telefonice, puterea de a omologa, în vederea racordării la rețea, aparate telefonice pe care nu le comercializează organismul respectiv.

Motivarea instanței comunitare

Cu privire la regimul concurenței

Instanța națională dorește să afle dacă articolul 3 litera (f) și articolele 86 și 90 din Tratatul CEE împiedică un stat membru să confere unei societăți care exploatează rețeaua publică de telecomunicații puterea de a elabora standardele referitoare la aparatele telefonice și de a verifica respectarea acestora de către operatorii economici, în timp ce acea societate este concurenta operatorilor respectivi pe piața terminalelor.

Curtea a precizat că RTT deține, în temeiul legii, monopolul privind înființarea și exploatarea rețelei publice de telecomunicații, deoarece nu pot fi racordate la rețea decât aparatele furnizate sau omologate de RTT. Astfel, RTT cumulează mai multe puteri: de a autoriza sau de a refuza racordarea aparatelor telefonice la rețea, de a elabora standardele tehnice care trebuie să fie îndeplinite de echipamentele respective, precum și de a verifica dacă aparatele care nu au fost produse de RTT sunt conforme cu specificațiile adoptate de aceasta.

În opinia Curții, acest monopol, care urmărește să pună la dispoziția utilizatorilor o rețea publică de telefonie, constituie un serviciu de interes economic general, în sensul articolului 90 alineatul (2) din tratat.

Dar o întreprindere care beneficiază de monopol legal poate fi considerată ca ocupând o poziție dominantă în sensul articolului 86 din tratat, iar teritoriul statului membru în care se extinde monopolul respectiv poate constitui o parte semnificativă a pieței comune³.

Curtea a constatat că reprezintă un abuz în sensul articolului 86 actul unei întreprinderi care deține o poziție dominantă pe o piață anumită de a-și rezerva, fără vreo necesitate obiectivă, o activitate auxiliară care ar putea fi desfășurată de o întreprindere terță în cadrul activităților acesteia pe o piață vecină dar diferită, cu riscul de a elimina orice concurență din partea întreprinderii respective⁴.

În consecință, faptul că o întreprindere care deține pe piață un monopol privind înființarea și exploatarea rețelei își rezervă, fără vreo necesitate obiectivă, o piață vecină, dar diferită, în cazul de față, piața de import, comercializarea, racordarea, darea în folosință și întreținerea aparatelor destinate racordării la rețeaua respectivă, eliminând astfel orice concurență din partea altor întreprinderi, constituie o încălcare a articolului 86 din tratat.

În consecință, articolul 3 litera (f) și articolele 86 și 90 din Tratatul CEE împiedică un stat membru să confere unei societăți care exploatează rețeaua publică de telecomunicații puterea de a elabora standarde referitoare la aparatele telefonice și de a verifica respectarea acestora

³ Hotărârea din 23 aprilie 1991, Höfner, C-41/90, Rec., p. I-1979, punctul 28, Hotărârea din 18 iunie 1991, ERT, C-260/89, Rec., p. I-2925, punctul 31.

⁴ Hotărârea din 3 octombrie 1985, CBEM, 311/84, Rec., p. 3261, punctul 27.

de către operatorii economici, cât timp acea societate este concurenta operatorilor respectivi pe piața aparatelor menționate.

Cu privire la libera circulație a mărfurilor

Prin a doua întrebare, instanța națională dorește să afle dacă articolul 30 împiedică posibilitatea de a atribui unei întreprinderi publice puterea de a omologa aparatele telefonice care sunt destinate racordării la rețeaua publică și care nu sunt furnizate de aceasta, dacă deciziile întreprinderii respective nu pot face obiectul unei căi de atac în instanță.

Potrivit jurisprudenței constante a Curții⁵, în absența unei reglementări comune privind produsele în cauză, obstacolele în calea liberei circulații intracomunitare determinate de diferențele dintre reglementările naționale trebuie să fie acceptate dacă reglementare națională, care se aplică în mod egal produselor naționale și produselor importate, este necesară îndeplinirii cerințelor imperative din dreptul comunitar.

Este imperios necesar ca reglementarea națională să fie proporțională cu obiectul vizat și să aleagă acele mijloace care determină minimum de obstacole în calea libertății schimburilor comerciale.

În absența unei reglementări comunitare cu privire la înființarea rețelelor publice de telecomunicații și având în vedere diversitatea tehnică a rețelelor din statele membre, aceste state păstrează puterea de a

- elabora specificații tehnice care trebuie respectate de aparatele telefonice pentru a putea fi racordate la rețeaua publică și de a
- verifica oportunitatea racordării aparatelor respective la rețea în scopul de a îndeplini cerințele imperative cu privire la protecția utilizatorilor în calitate de consumatori de servicii, precum și la protecția și buna funcționare a rețelei publice.

Cerința potrivit căreia aparatele telefonice trebuie să fie omologate pentru a putea fi racordate la rețea nu exclude în mod absolut importul în statul membru respectiv de produse originare din alte state membre. Dar cerința în cauză face mai dificilă sau mai oneroasă comercializarea produselor respective. În consecință, producătorul stabilit în statul membru de export să țină cont, în momentul fabricării produselor respective, de criteriile de omologare impuse în statul membru de import. În plus, în absența oricărei posibilități de cale de atac, autoritatea de omologare ar putea să adopte o atitudine arbitrară sau sistematic nefavorabilă față de aparatele importate.

Prin urmare, articolul 30 împiedică posibilitatea de a atribui unei întreprinderi publice puterea de a omologa aparatele telefonice care sunt destinate racordării la rețeaua publică și care nu sunt furnizate de aceasta, dacă deciziile întreprinderii respective nu pot face obiectul unei căi de atac în instanță.

Soluția instanței comunitare

1) Articolul 3 litera (f) și articolele 86 și 90 din Tratatul CEE împiedică un stat membru să confere unei societăți care exploatează rețeaua publică de telecomunicații puterea de a elabora standarde referitoare la aparatele telefonice și de a verifica respectarea acestora de către operatorii economici, cât timp acea societate este concurenta operatorilor respectivi pe piața aparatelor respective.

2) Articolul 30 împiedică posibilitatea de a atribui unei întreprinderi publice puterea de a omologa aparatele telefonice care sunt destinate racordării la rețeaua publică și care nu sunt furnizate de întreprindere, dacă deciziile întreprinderii respective nu pot face obiectul unei căi de atac în instanță.

⁵ Hotărârea din 20 februarie 1979, denumită „Cassis de Dijon”, Rewe-Zentral, 120/78, Rec., p. 649.